

**МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ ІВАНА ЧЕРНЯХОВСЬКОГО**

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ КУРСАНТІВ 3-го КУРСУ
ТАКТИЧНОГО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ ІВАНА ЧЕРНЯХОВСЬКОГО**

АРКУШ ПОГОДЖЕННЯ**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ КУРСАНТІВ 3-го КУРСУ
ТАКТИЧНОГО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ ІВАНА ЧЕРНЯХОВСЬКОГО**

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність 017 Фізична культура і спорт
Спеціалізація Фізичне виховання і спорт у Збройних Силах

Генеральний штаб Збройних Сил України

ПОГОДЖЕНО

Начальник Головного управління підготовки
Збройних Сил України – заступник
начальника Генерального штабу Збройних
Сил України

полковник

Олексій ТАРАН

Розроблено і внесено

Керівник закладу-розробника

Начальник Національного університету
оборони України імені Івана
Черняхівського
генерал-лейтенант

Анатолій СИРОТЕНКО

Керівник розробки

Начальник кафедри теорії, методики
та організації фізичної підготовки і
спорту
підполковник

Назарій ВЕРБИН

I. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Навчальна практика курсантів є складовою практичної підготовки військових фахівців для Збройних Сил України, інших органів державної влади України, до сфери управління яких належать військові формування.

Навчальна практика проводиться з метою набуття та вдосконалення курсантами необхідних знань, вмінь та практичних навичок у виконанні обов'язків за відповідною посадою у військових частинах (установах, організаціях) Збройних Сил України або у військових формуваннях, що підпорядковані іншим державним органам виконавчої влади України.

Навчальна практика організовується для курсантів 1-3 курсів очної форми навчання та проводиться у військових частинах (установах, організаціях), навчальних центрах на посадах, на яких надалі передбачається проходження ними служби після закінчення університету за відповідною спеціальністю (спеціалізацією).

Основними завданнями навчальної практики курсантів є:

набуття умінь і навичок у виконанні службових обов'язків у військових частинах (установах, організаціях) на відповідних посадах за майбутньою спеціальністю (спеціалізацією);

удосконалення практичних умінь та навичок в організації та проведенні різних форм фізичної підготовки у військовій частині (ВВНЗ);

набуття умінь та навичок у формуванні ціннісних орієнтацій з фізичної культури та здорового способу життя в особового складу військової частини (підрозділу);

поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час навчання, добір фактичного матеріалу для виконання атестаційних робіт та підготовки до комплексного екзамену за спеціальністю (спеціалізацією).

Тривалість і строки навчальної практики визначаються освітніми (освітньо-професійними) програмами підготовки та навчальними планами Національного

університету оборони України імені Івана Черняхівського.

Для навчально-методичного керівництва та контролю за виконанням програми навчальної практики курсантів від університету призначаються керівники навчальної практики з числа наукових та науково-педагогічних працівників із розрахунку – один керівник на одну навчальну групу.

Відповідальним за організацію, проведення і контроль навчальної практики курсантів Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського є начальник Генерального штабу – Головнокомандувач Збройних Сил України.

Захист звітів навчальної практики проводиться комісією, яка призначається наказом начальника університету, безпосередньо в інституті (кафедрі), який здійснював навчально-методичне керівництво навчальною практикою, після повернення курсантів до університету, але не пізніше ніж через місяць після його завершення.

На захист подається Звіт про виконання програми та індивідуального завдання навчальної практики, оформлений у журналі навчальної практики, відгук про роботу курсанта, зошит з планами проведених занять (виконаних завдань, заходів). За необхідності, звіт про виконання програми навчальної практики та індивідуального завдання може бути оформлений окремо від журналу навчальної практики.

Комісія оцінює навчальну практику на підставі попереднього вивчення звітних документів, відгуку, доповіді курсанта та його відповідей на поставлені запитання.

Під час оцінювання враховуються:

повнота та якість відпрацювання програми навчальної практики й індивідуального завдання;

результати виконання службових обов'язків за посадою навчальної практики;
якість проведення занять та інших заходів у ході навчальної практики;

уміння правильно організувати та проводити фізичну підготовку у різних умовах;

зміст та якість оформлення звітних документів;
військова дисципліна курсанта під час навчальної практики.

У разі отримання курсантом негативного висновку про якість відпрацювання програми навчальної практики або незадовільної оцінки під час захисту звіту, навчальна практика проводиться повторно протягом 2/3 терміну, визначеного навчальним планом, у військовій частині (ВВНЗ), яка дислокується в місцевому гарнізоні, або у підрозділах забезпечення навчального процесу університету. Термін повторної навчальної практики визначається начальником університету. Після додаткової навчальної практики захист звіту проводиться повторно.

У випадку отримання повторної незадовільної оцінки курсант відраховується з університету в установленому порядку.

За результатами навчальної практики складається письмовий звіт, в якому відображається якість і повнота виконання програми навчальної практики, позитивні сторони й недоліки в особистій підготовці курсантів, стислий аналіз передового досвіду навчання й виховання особового складу, загальні підсумки та конкретні пропозиції з поліпшення якості проведення навчальної практики та інші питання.

В інституті проводиться вчена рада (конференція) з курсантами, які пройшли навчальну практику, за участю науково-педагогічних працівників.

II. ОBOB'ЯЗКИ ПОСАДОВИХ ОСІБ З КЕРІВНИЦТВА НАВЧАЛЬНОЮ ПРАКТИКОЮ

Начальник інституту:

організує роботу з підготовки та контролює проведення навчальної практики курсантами;

забезпечує своєчасне розроблення кафедрами програм навчальної практики та індивідуальних завдань для кожного курсанта;

контролює підготовку й надає допомогу науковим та науково-педагогічним працівникам – керівникам навчальної практики;

керує комісією, яка приймає залік у курсантів;

організовує засідання вченої ради інституту (конференцію) за підсумками навчальної практики.

Начальник кафедри:

керує розробленням програми навчальної практики;

бере участь у розробленні індивідуальних завдань для кожного курсанта;

бере участь у підготовці курсантів до навчальної практики;

здійснює навчально-методичне керівництво й контроль за ходом навчальної практики особисто і через науково-педагогічних працівників кафедри;

керує складанням письмового звіту за результатами навчальної практики та виробляє рекомендації щодо його удосконалення;

бере участь у складі комісії, яка приймає у курсантів залік з навчальної практики, в організації й проведенні конференції за підсумками навчальної практики.

Начальник курсу:

організує й проводить підготовку курсантів до навчальної практики та попередньо розподіляє їх за посадами по військових частинах (установах, організаціях);

спільно з кафедрами розробляє індивідуальні завдання;

спільно з керівниками навчальної практики розробляє маршрути руху курсантів до місць проведення навчальної практики й організує оформлення та отримання військових перевізних документів;

організує виїзд курсантів на навчальну практику;

контролює роботу курсантів у ході навчальної практики й надає їм допомогу, перевіряє ведення курсантами журналів навчальної практики та роботу щодо виконання індивідуальних завдань;

складає звіт про проведення навчальної практики курсантами курсу;

бере участь в роботі комісії, яка приймає залік з навчальної практики, у підготовці й проведенні конференції, у виробленні рекомендацій і пропозицій щодо удосконалення організації та проведення навчальної практики.

Командири військових частин (установ, організацій) організовують навчальну практику і несуть відповідальність за ефективність та якість його проведення.

Вони зобов'язані:

перед початком навчальної практики видати наказ про організацію і проведення навчальної практики, в якому визначити терміни проведення навчальної практики, посади, на які призначаються курсанти на навчальну практику, осіб, відповідальних за організацію і проведення навчальної практики та безпосередніх керівників навчальної практики від військової частини (організації), порядок зустрічі, розміщення, харчування, матеріального забезпечення і порядок їх відправки до університету;

після прибуття курсантів до військової частини (організації), ознайомити їх з розпорядком дня, розташуванням казарм (гуртожитків), парків, об'єктів навчально-матеріальної бази, із завданнями, що вирішуються військовою частиною (організацією, установою), планом бойової підготовки (розкладами занять) військової частини (організації, установи), заходами щодо охорони державної таємниці, а також із заходами з техніки безпеки під час практичних занять, навчань (тренувань);

відрекомендувати курсантів, які прибули на навчальну практику, особовому складу військової частини (організації);

передбачити у місячних планах бойової підготовки військової частини (організації, установи) заходи щодо забезпечення якісного проведення навчальної практики;

періодично обговорювати на нарадах офіцерського складу хід навчальної практики;

підбивати підсумки роботи курсантів, які проходять навчальну практику та їх керівників;

організувати відправку курсантів до університету, а також надіслати відгуки на них до університету.

Після завершення навчальної практики на кожного курсанта його безпосереднім керівником у військовій частині (організації), на посаді якого він проходив навчальну практику, складається відгук про підсумки навчальної практики. Відгуки підписуються керівниками навчальної практики від військової частини (організації), затверджуються командирами військових частин (організації) та скріплюються гербовою печаткою військової частини (організації), де проводилась навчальна практика, та висилаються до університету (видаються керівнику навчальної практики від університету) відразу після закінчення навчальної практики.

Наукові та науково-педагогічні працівники, які направлені для керівництва навчальною практикою, відповідають за якісне виконання курсантами програми навчальної практики, організацію і проведення навчально-методичної і виховної роботи з ними та стан військової дисципліни.

Вони зобов'язані:

до початку навчальної практики вивчити нормативно-правові акти з питань організації та проведення навчальної практики, програму навчальної практики, навчально-методичні матеріали;

розробити особистий план роботи, з'ясувати питання відправки та слідування

курсантів до місць навчальної практики та у зворотному напрямку;

здійснювати контроль за прибуттям курсантів до військових частин (установ, організацій), призначенням їх на посади для навчальної практики, умовами їх розташування та матеріального забезпечення, не допускати залучення курсантів на заходи, які не пов'язані з програмою навчальної практики;

постійно підтримувати зв'язок з командуванням військових частин (організацій) в інтересах якісного проведення навчальної практики;

у ході навчальної практики здійснювати контроль за підготовкою та проведенням курсантами занять (інших заходів) і надавати їм необхідні консультації;

контролювати забезпечення командирами військових частин (організацій) належних умов навчальної практики і проведення ними інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;

не менше одного разу на тиждень підбивати підсумки роботи курсантів та уточнювати завдання на наступний тиждень, контролювати правильність ведення ними журналів навчальної практики та своєчасність складання звітів про виконані завдання;

вивчати рівень підготовки кожного курсанта, його ставлення до служби, організаторські здібності, командирські якості і методичні навички, вміння навчати й виховувати підлеглих.

Повсякденна діяльність керівників навчальної практики здійснюється за особистим планом роботи керівника навчальної практики.

Керівники навчальної практики після її закінчення складають звіт про підсумки навчальної практики курсантів із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення їх проведення та подають до командування інституту.

Безпосередні керівники від військових частин (організацій, установ) здійснюють повсякденне керівництво діяльністю курсантів в процесі навчальної практики. Вони відповідають за якісне виконання курсантами програми навчальної практики, організацію та проведення навчально-методичної, виховної роботи з

ними та стан військової дисципліни;

Вони зобов'язані:

за тиждень до початку проведення навчальної практики видати наказ про організацію і проведення навчальної практики;

ознайомити курсантів з військовою частиною (установою, організацією), розпорядком дня, розташуванням казарм (гуртожитків), парків, об'єктів навчально-матеріальної бази, із завданнями, що вирішуються військовою частиною (організацією, установою);

забезпечити умови, необхідні для повного і якісного виконання програми навчальної практики та індивідуального завдання;

залучати курсантів до проведення занять (заходів) за призначенням у військовій частині (організації, установі) та постійно надавати їм допомогу у практичній роботі;

навчати курсантів організації та проведення виховної роботи, військового, морального і правового виховання особового складу, формам та методам роботи у військових колективах.

Курсанти Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського проходять навчальну практику та виконують службові обов'язки (завдання) під безпосереднім керівництвом посадових осіб військових частин (організацій, установ).

Після прибуття у військову частину (організацію) та вивчення плану бойової підготовки військової частини (організації, установи), ознайомлення з об'єктами навчально-матеріальної бази, розпорядком дня і розкладом занять курсанти складають особисті плани роботи на весь період навчальної практики та подають їх на затвердження керівнику навчальної практики від військової частини (організації).

Під час навчальної практики курсант зобов'язаний:

оволодіти навичками виконання функціональних обов'язків за посадою навчальної практики, визначити для себе напрямки підвищення освітньо-

професійної підготовки, розвитку особистісних і професійних якостей;

зразково виконувати службові обов'язки за посадою, добиватися повного виконання індивідуального завдання та особистого плану роботи;

вивчати нові форми роботи командирів (начальників) з керівництва повсякденною діяльністю військової частини (організації);

вести журнал навчальної практики.

Після закінчення навчальної практики курсанти в журналі навчальної практики письмовий звіт про виконання програми й індивідуального завдання.

ІІІ. ЗМІСТ ПИТАНЬ, ЩО ВІДПРАЦЬОВУЮТЬСЯ КУРСАНТАМИ ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

ТЕМА 1. Методика проведення практичних занять з фізичної підготовки.

1. Планування занять з фізичної підготовки у ВВНЗ.

Ознайомитися з наказом з організації фізичної підготовки та спортивно-масової роботи ВВНЗ на навчальний рік.

Ознайомитися з плануванням навчальної роботи на кафедрі фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту.

Ознайомитися з програмами навчальної дисципліни та робочими програмами навчальної дисципліни “Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка і спорт”.

2. Проведення занять з фізичної підготовки у ВВНЗ.

Вивчити зміст навчальних занять, розробити план конспекти, методичні розробки та провести заняття згідно з розкладом занять ВВНЗ (не менше 10 занять, бажано за різними розділами фізичної підготовки).

ТЕМА 2. Проведення форм фізичної підготовки у ВВНЗ

1. Проведення фізичного тренування в процесі навчально-бойової діяльності.

Вивчити особливості несення служби у ВВНЗ та прийняти участь у розробці фізичних вправ в умовах чергування.

Вивчити особливості висування особового складу до місць занять й повернення з них, та взяти участь у розробці плану супутнього фізичного тренування.

2. Проведення ранкової фізичної зарядки.

Вивчити особливості розпорядку дня, навчальних занять та взяти участь у розробці плану проведення ранкової фізичної зарядки у ВВНЗ на місяць. Провести інструкторсько-методичне заняття з методики проведення ранкової фізичної зарядки за визначеними варіантами.

3. Проведення спортивно-масової роботи.

Вивчити особливості проведення спортивно-масової роботи у ВВНЗ.

Взяти участь у проведенні змагань (згідно з планом-календарем спортивних заходів у ВВНЗ) на визначених посадах.

Провести тренування з обраного виду спорту з курсантами молодших курсів.

Розподіл навчального часу

Теми занять	Кількість годин
ТЕМА 1. Методика проведення практичних занять з фізичної підготовки.	42
ТЕМА 2. Проведення форм фізичної підготовки у ВВНЗ	20
Виконання індивідуального завдання	10
Всього	72

IV. ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ, ЩО РОЗРОБЛЯЮТЬСЯ В НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ОБОРОНИ УКРАЇНИ ІМЕНІ ІВАНА ЧЕРНЯХОВСЬКОГО ДЛЯ ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Для підготовки й проведення навчальної практики розробляються:

у науково-методичному центрі організації освітньої діяльності:

заявка на виділення місць для проходження навчальної практики курсантами;

список курсантів Національного університету оборони України імені Івана Черняховського тактичного рівня підготовки, які залучаються до навчальної практики;

наказ начальника Національного університету оборони України імені Івана Черняховського про організацію та проведення навчальної практики курсантів тактичного рівня підготовки;

розподіл керівників навчальної практики та курсантів тактичного рівня підготовки по місцях проведення навчальної практики (додаток до наказу про організацію та проведення навчальної практики курсантів тактичного рівня підготовки);

узагальнена програма навчальної практики;

загальні підсумки навчальної практики курсантів, які обговорюються на Вченій раді університету (інституту) та вносяться до окремого розділу звіту про роботу Національного університету оборони України імені Івана Черняховського за навчальний рік);

бланкова продукція: журнали навчальної практики;

особисті плани роботи керівників навчальної практики;

звіт про підсумки навчальної практики курсантів;

відгук про підсумки навчальної практики курсанта Національного університету оборони України імені Івана Черняховського.

в інституті та кафедрі:

план розподілу курсантів інституту на навчальну практику;

список курсантів інституту тактичного рівня підготовки, які залучаються на навчальну практику;

програма навчальної практики курсантів за спеціальностями та спеціалізаціями;

обов'язки посадових осіб інституту та кафедр, які беруть участь в організації та проведенні навчальної практики, а також обов'язки курсантів під час проходження навчальної практики;

зміст питань, що відпрацьовуються курсантами під час навчальної практики;

звіт про підсумки навчальної практики курсантів (керівників навчальної практики);

індивідуальні завдання курсантам (як додаток до програми навчальної практики);

загальні підсумки навчальної практики курсантів (обговорюються на засіданнях кафедр, вчених радах інститутів).

V. ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Закон України Про вищу освіту.

2. Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів України (наказ Міністерства оборони України від 20.07.2015 р. № 346).

3. Інструкція про порядок організації і проведення військового (флотського) стажування, навчальної, виробничої, ремонтної, корабельної та інших видів практики курсантів (слухачів, студентів) вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів (наказ Міністерства оборони України від 12.01.2015 р. № 5).

4. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 11 лютого 2014 року № 35 “Про затвердження Тимчасової Настанови з фізичної підготовки у Збройних Силах України”.